

**UCHWAŁA NR XXVIII/179/2020
RADY GMINY BOJSZOWY**

z dnia 21 grudnia 2020 r.

w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bojszowy na lata 2021-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2020 r., poz.713 ze zm.) w związku z art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r., poz. 821)

**Rada Gminy Bojszowy uchwala,
co następuje:**

§ 1. Przyjąć Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bojszowy na lata 2021 - 2023 , który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bojszowy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Marek Kumor

Załącznik do uchwały Nr XXVIII/179/2020
Rady Gminy Bojszowy
z dnia 21 grudnia 2020 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE BOJSZOWY
NA LATA 2021 – 2023**

1. Wprowadzenie

Posiadanie rodziny plasuje się wśród tych wartości, które pomimo wielu zmian zachodzących w społeczeństwie, są uniwersalne – wciąż ważne i pożądane. Jednocześnie, tak jak i inne „dobra” podlega kulturowym i społecznym przeobrażeniom. Na gruncie socjologii, pedagogiki, psychologii i innych nauk społecznych, konstruowane są różnorodne definicje rodziny. Ich heterogeniczność wynika z odmiennych perspektyw w zakresie postrzegania funkcji i ról, jakie przypisywane są rodzinom i ich członkom. Niewątpliwie jednak, w każdej z interpretacji naukowych, wyraźnie zaakcentowana jest ranga rodziny i jej wpływ, jaki wywiera na poszczególnych członków, w tym dzieci. W potocznym przekonaniu w rodzinie powinna być zaspakajana potrzeba miłości i bezpieczeństwa. One stanowią punkt wyjścia dla innych wartości, niezbędnych do prawidłowego rozwoju. Rodzina stanowi pierwszą grupę odniesienia, w ramach której budowane jest poczucie tożsamości dziecka. To rodzina dostarcza pierwszych doświadczeń - w relacji z najbliższymi, z innymi ludźmi, z otoczeniem. Współczesne rodziny zmagają się z wieloma problemami, które mogą prowadzić do dezorganizacji życia rodzinnego. Socjologowie są zgodni – postęp cywilizacyjny i technologiczny poprawił jakość życia w wielu obszarach, niestety – pojawiały się nowe zagrożenia i problemy, które negatywnie oddziałują na życie rodzinne. Lansowany we współczesnej kulturze model życia oparty na dążeniu do zaspokajania indywidualnych potrzeb w myśl zasady „życie ma się tylko jedno”, może stanowić zagrożenie dla trwałości rodzin. Niepokojący jest wysoki wskaźnik rozwodów oraz rodzicielstwa monoparentalnego, w którym wszystkie obowiązki i role społeczne „ojca” i „matki” przejmuje tylko jedno z rodziców. Sytuację rodzin problemowych determinuje niski kapitał społeczny, wielopokoleniowe, dziedziczone nieprawidłowe wzorce wychowawcze, przemoc, uzależnienia i inne problemy ujmowane w ogólną kategorię patologii społecznych. Czynnikiem niesprzyjającym prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może być również kondycja materialna i finansowa poszczególnych gospodarstw domowych, jak i całego społeczeństwa. Nie można nie wspomnieć o sytuacji pandemii COVID-19, z którą Polska i cały świat zmagają się od kilku miesięcy. Już teraz prognozowany jest wzrost bezrobocia, który z pewnością przyczyni się do destabilizacji ekonomicznej wielu polskich rodzin, a konieczność zachowania izolacji społecznej dodatkowo utrudnia dotarcie do osób potrzebujących np. z rodzin z problemem przemocy. Niepewność na rynku pracy, ograniczanie wynagrodzeń, czy też większa niż dotychczas trudność w znalezieniu zatrudnienia realnie wpłynęły na sytuację Polaków. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej szczególnie rangę przypisała funkcji opiekuńczo – wychowawczej realizowanej w rodzinie. Doświadczanie trudności w tej sferze podlega specyficznym oddziaływaniom wspierającym i naprawczym. Realizowanie tych zadań, na mocy ustawy, zostało w znacznej mierze oparte na usłudze asystenta rodziny. On jest głównym sprawcą i jednocześnie koordynatorem działań pomocowych, które w zamierzeniu muszą być zindywidualizowane, tj. ich wykorzystanie zależne jest od potrzeb konkretnej rodziny. Rodziny borykające się z problemami, których rozwiązanie nie jest możliwe bez wsparcia instytucjonalnego, najczęściej znajdują się w obszarze działania pomocy społecznej. Doświadczenia w pracy z beneficjentami świadczeń pomocowych wyraźnie pokazują, jak złożony i trudny jest proces niwelowania nieprawidłowości w rozpoznanych obszarach. Praca nad „zmianą” jest wieloetapowa, wielopoziomowa, trudna i w wielu przypadkach skazana na porażkę. Bez zaangażowania i współpracy ze strony członków rodzin, nawet najlepiej przygotowana kadra pracowników nie będzie w stanie wesprzeć rodziny w procesie zmiany i wychodzenia z nieporadności. Program opiera się na założeniu subsydiarności pomocy, tj. wspierania a nie ich wyłączenia. Rodziny są nie przedmiotem oddziaływania instytucji pomocowych, ale ich partnerem, który powinien aktywnie uczestniczyć w procesach wychodzenia z trudności. Bardzo mocno akcentuje się podmiotowość rodziny, rozumianą jako prawo do współdecydowania, i przede wszystkim czynnego uczestnictwa w doborze i realizacji form pomocy. Priorytetem jest wsparcie funkcjonowania rodziny jako całości, zredukowanie natężenia dysfunkcyjności rodziny, która mogłaby doprowadzić do konieczności odseparowania dzieci od ich rodziny i objęcia ich opieką w pieczy zastępczej. W sytuacji czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej - doprowadzenie do sytuacji, w której możliwy stanie się powrót do rodziny macierzystej. Należy poczynić wszelkie starania, aby rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej uzyskały profesjonalną pomoc i mogły w przyszłości samodzielnie, bez wsparcia instytucjonalnego, realizować złożone funkcje rodziny. Gminny program wspierania rodziny określa cele i zadania, które mają wspomóc rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu, przy wykorzystaniu sieci oparcia społecznego i zasobów instytucjonalnych.

2. Zakres Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Bojszowy na lata 2021 –2023

Wzorem lat ubiegłych, podstawą stworzenia Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2021-2023, zwanego dalej Programem, jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 821). Ustawa obowiązuje od 01.01.2012 r. i była już kilkakrotnie nowelizowana. W roku 2017 do obiegu prawnego wprowadzono ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2020r., poz.1329), w oparciu o którą również skonstruowane są założenia obecnego Programu. Gminny program wspierania rodziny na lata 2021-2023 nawiązuje do celów wcześniej realizowanych programów w obszarze wsparcia rodziny. W dalszym ciągu naszą szczególną troską będą otoczone rodziny z dziećmi borykające się z trudnościami w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej. One będą podlegać działaniom, których ramy ściśle definiuje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Działania naprawcze, reaktywne są jednak tylko jedną z form systemu wsparcia przewidzianego w Programie. *Zasada „lepiej zapobiegać niż leczyć” odnosi się także do rodziny. Zatem w odniesieniu do małżeństwa i rodziny powinna mieć miejsce działalność profilaktyczna i wspierająca.*¹ Nie do przecenienia jest zatem funkcja profilaktyczna, jaką może spełniać wzmocnienie kondycji rodzin w ogóle, bez względu na doświadczane sukcesy, czy niepowodzenia. Ważne jest promowanie instrumentów wsparcia, działań i wszelkich inicjatyw kierowanych do wszystkich rodzin i każdego mieszkańca z osobna. I choć działania te nie zostały zainicjowane na potrzeby Programu (nierzadko podejmowane są od wielu lat), to również zostaną zasygnalizowane jako elementy systemu wsparcia rodzin z terenu Gminy Bojszowy. Przyjęcie tej perspektywy pozwoli dostrzec bogactwo i różnorodność oferty kierowanej do mieszkańców. Gminny program wspierania rodziny koresponduje z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojszowy na lata 2016-2030. Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach.

3. Adresaci Programu

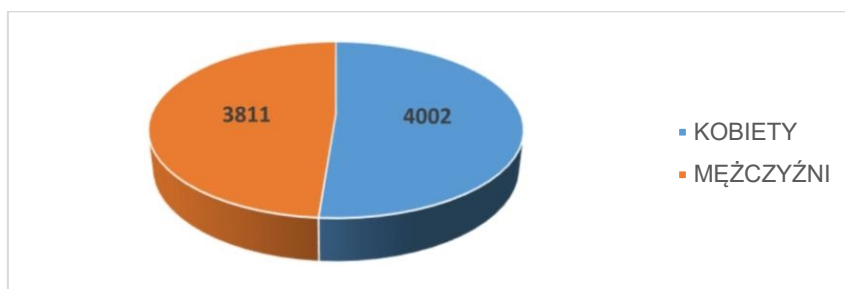
Odbiorcami Gminnego programu wspierania rodziny realizowanego w latach 2021-2023 będą przede wszystkim rodziny z Gminy Bojszowy przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Takich beneficjentów wskazuje bezpośrednio ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która dodatkowo określa przykładowy katalog działań, jakie mogą zostać uruchomione w pracy z ww. rodzinami. Przedstawiony GPWR odnosi się ściśle do form pracy z rodzinami przewidzianymi w ustawie. Adresatami działań pomocowych, w tym przede wszystkim koordynacji wsparcia realizowanej przez asystenta rodziny, mogą być również rodziny i kobiety w ciąży spełniające kryteria zawarte w ustawie „Za życiem”. Uzupełniający charakter będą miały działania powszechnie skierowane do rodzin lub ich członków, beneficjentów gminnych programów profilaktycznych, uczestników ogólnodostępnych przedsięwzięć wpisujących się w promowanie wartości i siły płynącej z rodziny oraz zdrowego stylu życia. W pewnym zakresie (pośrednim) odbiorcą Programu będzie również kadra pracowników zaangażowanych w bezpośrednią pomoc rodzinom doświadczającym trudności w wychowaniu i opiece nad dziećmi.

4. Diagnoza środowiska lokalnego – sytuacja rodzin w Gminie Bojszowy oraz działania podejmowane na rzecz rodzin.

Gmina Bojszowy jest gminą wiejską położoną w środkowo-wschodniej części województwa śląskiego. W skład gminy Bojszowy wchodzi 5 miejscowości: Bojszowy, Bojszowy Nowe, Świerczyniec, Jedlina i Międzyrzecze. Liczba ludności na dzień 31.12.2019 r. wynosiła **7 813** osób, w tym 4002 kobiet i 3811 mężczyzn.

¹ Kwak, Anna, 2015. Współczesna rodzina-czy tylko problem struktury zewnętrznej?[w:] I. Taranowicz, S. Grotowska (red.), Rodzina wobec wyzwań współczesności. Wybrane problemy. Wrocław, s.24

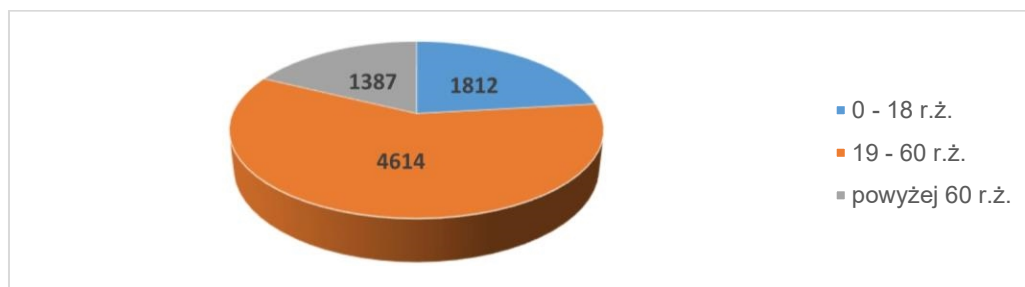
Wykres nr. 1

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy.

Gminę Bojszowy na dzień 31.12.2019r. zamieszkiwało 1812 osób w wieku przedprodukcyjnym (0-18 lat), 4614 w wieku produkcyjnym (19-60 lat) i 1387 osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej), co obrazuje poniższy wykres.

Wykres nr. 2

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Bojszowy.

4.1. Świadczenia pieniężne

Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach z terenu gminy objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bojszowach.

W 2019 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach na podstawie ustawy o pomocy społecznej przyznał świadczenie **93** osobom, w tym: zasiłek stały **63** osobom; zasiłek okresowy **60** osobom; zasiłek celowy **9** osobom; zasiłek celowy specjalny **13** osobom; zasiłek celowy na żywność z Programu Wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” **28** osobom; pomoc w formie dożywiania z Programu Wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” **42** osobom; opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne **7** osobom. Działaniami wyłącznie w ramach pracy socjalnej objęto **114** osób.

Powody ubiegania się o świadczenia z systemu pomocy społecznej określa ustawa o pomocy społecznej. W 2019 roku świadczeniobiorcy GOPS ubiegali się o pomoc z następujących przyczyn:

- ubóstwo – **66** osób w rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – **70** osób w rodzinach, w tym: wielodzietność - **61** osób w rodzinach,
- bezrobocie – **26** osób w rodzinach,
- niepełnosprawność – **70** osób w rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – **99** osób w rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – **87** osób w rodzinach, w tym: rodziny niepełne – **10** ; rodziny wielodzietne - **36**
- przemoc w rodzinie – **5** osób w rodzinach,
- alkoholizm – **12** osób w rodzinach,
- bezdomność – **2** osoby w rodzinach,
- zdarzenie losowe – **8** osób w rodzinach
- sytuacja kryzysowa - **8** osób w rodzinach

W 2019 roku świadczeniobiorcy GOPS nie ubiegali się o pomoc z następujących przyczyn: sieroctwo, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, trudności w integracji osób które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

W 2019 roku złożono **2231** wniosków o ustalenie prawa do świadczeń wynikających z ustaw o świadczeniach rodzinnych, ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o systemie oświaty, dodatkach mieszkaniowych oraz pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w tym:

- zasiłek rodzinny - **132** wnioski;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka - **70** wniosków;
- świadczenie rodzicielskie – **11** wniosków;
- zasiłek pielęgnacyjny - **35** wniosków;
- świadczenie pielęgnacyjne - **11** wniosków;
- specjalny zasiłek opiekuńczy - **2** wnioski;
- fundusz alimentacyjny - **6** wniosków;
- dodatek mieszkaniowy - **3** wnioski;
- stypendia szkolne – **10** wniosków;
- zasiłek szkolny – **3** wnioski;
- świadczenie wychowawcze (500+) - **1177** wniosków;
- świadczenie Dobry Start (300+) – **771** wniosków;

4.2. Praca socjalna

Jednym z narzędzi wykorzystywanym przez pracowników Zespołu do Spraw Asysty Rodzinnej w Gminny Ośrodku Pomocy Społecznej w Bojszowach jest praca socjalna, która za ustawą o pomocy społecznej definiowana jest jako „działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi”. Pracownicy socjalni realizowali pracę socjalną zarówno w środowiskach objętych usługą asystenta rodziny, jak i rodzinach, w których jej nie uruchomiono. Ogółem blisko 70% środowisk z ujawnionymi problemami natury opiekuńczo – wychowawczej zostało objętych pracą socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych. Podobnie jak w poprzednim Programie, zasadne wydaje się rozwijanie obszaru pracy socjalnej świadczonej przez pracowników socjalnych w środowiskach, w których rozpoznane zostaną problemy z realizacją funkcji opiekuńczo – wychowawczej wobec dzieci. Współpraca pracowników socjalnych z asystentami i innymi specjalistami wpisuje się w postulat interdyscyplinarności pomocy. W preambule ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie wskazane jest, że *skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami*². Z drugiej strony dostrzegamy szczególną potrzebę rozwijania pracy socjalnej wśród rodzin, w których z różnych względów, usługa asystenta rodziny nie została wdrożona.

4.3. Asystentura rodzinna wobec rodzin przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej – dotychczasowe doświadczenia

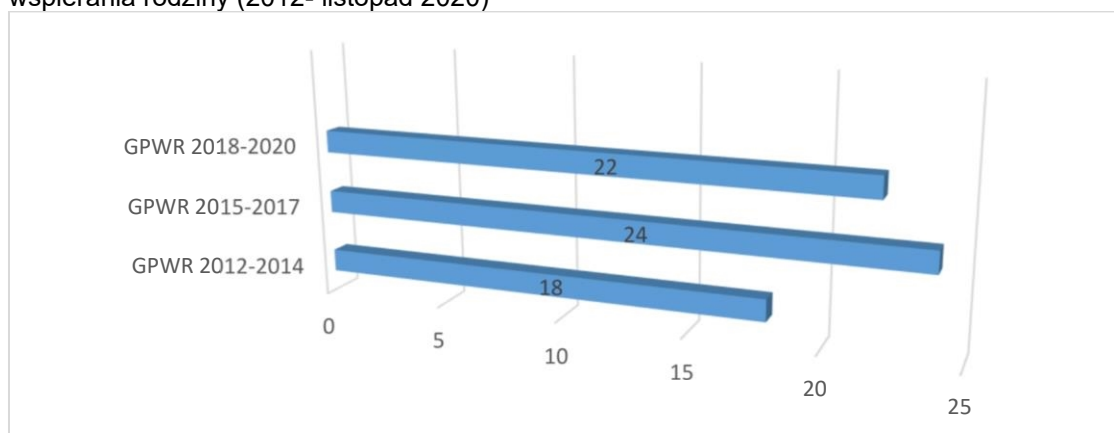
Mocą wspomnianej już ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powołano do życia nową kategorię pracowników - asystentów rodziny, których zadaniem jest wspieranie rodzin biologicznych.

Pracownicy socjalni zobowiązani do rozpoznawania problemów w środowiskach oraz uruchamiania działań naprawczych i wspierających podopiecznych, uzyskali dodatkową pomoc przy redukowaniu dysfunkcyjności rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi w osobie asystenta rodziny. Wprowadzenie w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przeorientowało odbiorców na rodziny z dziećmi. Również sami asystenci zaczęli ściśle realizować ustawowe zapisy. Poniższy wykres przedstawia zakres realizacji tej formy wsparcia wśród rodzin z problemami

² Preambuła ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

opiekuńczo – wychowawczymi w latach obowiązywania Gminnych programów wspierania rodziny w Gminie Bojszowy.

Wykres nr. 3. Realizacja usługi asystenta rodziny w latach obowiązywania Gminnych programów wspierania rodziny (2012- listopad 2020)

Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Bojszowach.

Od czasu realizacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wsparciem asystenta rodziny objęto 64 rodziny co stanowiło 279 osób w rodzinach.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa również pewien przykładowy zestaw zadań, jakie stawia przed asystentem. Punktem wyjścia jest diagnoza sytuacji rodziny, rozpoznanie jej zasobów i ograniczeń. Wnikliwe poznanie rodziny przekłada się na opracowanie planu pracy z rodziną, który jest podstawowym obowiązkiem asystenta.

Ustawa nie określa ram czasowych, w jakich powinna zamknąć się współpraca z rodziną. Punktem odniesienia powinno być zrealizowanie stawianych w planie pracy celów, w tym przede wszystkim osiągnięcie pewnego stanu funkcjonowania rodziny, który nie będzie wymagał wsparcia instytucjonalnego. Doświadczenie w pracy z beneficjentami usługi asystenckiej pokazuje wyraźnie, że docelowa wartość możliwa jest w przypadku dość wąskiej grupy rodzin.

Najwyższa Izba Kontroli w raporcie pt. „Funkcjonowanie asystentów rodziny w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej” wskaźnik skuteczności pracy asystenta rodziny podaje w relacji odsetka rodzin, w których zrealizowano zakładane cele do kończących współpracę z asystentem ogółem. W takim ujęciu, w latach 2017 – 2019 osiągnięto wskaźnik ok. 25 % skuteczności. Jednocześnie w tym samym dokumencie pojawia się rekomendacja odnotowywania mniejszych sukcesów, mierzenia etapów pośrednich, na drodze do trwałej i pożądanego zmiany sytuacji rodziny. W Programie zatem, uzupełniająco, jako dopełnienie obrazu efektywności działań będą prowadzone badania ankietowe wśród beneficjentów usługi asystenta rodziny. Uwaga zostanie zogniskowana na rozpoznanie cząstkowych efektów współpracy rodziny z asystentem. Taka perspektywa wpisuje się w zasadę, o której mowa w rekomendacjach metodycznych i organizacyjnych „Podstawową zasadą pomagania, przy zastosowaniu metody towarzyszenia, jest dzielenie tego wielkiego wyzwania, jakim jest znajdowanie rozwiązań trudnych sytuacji na wiele drobnych etapów oraz nauczenie członków rodziny tej umiejętności. Rozpoznawanie etapów pośrednich również będzie wskaźnikiem skuteczności oferowanej pomocy. Wydaje się bowiem, że opieranie się wyłącznie na stosunku rodzin ze zrealizowanymi celami do ogółu rodzin, w których zakończono współpracę dawałoby zbyt uproszczony obraz asystentury rodzinnej. Tym bardziej, że nastawienie rodziny do pracy nad pożądaną zmianą, gotowość do współuczestniczenia w procesie przezwyciężania sytuacji trudnych w rodzinie, wymagających nie deklaracyjnych, lecz mających przełożenie na realne życie, działań mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia docelowego efektu. Z drugiej strony wieloletni okres realizowania usługi asystenta rodziny jest ściśle związany z indywidualną sytuacją rodzin. Ograniczenia zdrowotne rodziców, w tym niepełnosprawność intelektualna i inne dysfunkcje, uniemożliwiają asystentowi zakończenie współpracy bez obawy o zdrowie i życie dzieci. Konieczne jest stałe monitorowanie, wsparcie i pomoc w realizacji codziennych zadań. W związku z realizacją zapisów ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, asystenci rodziny zostali przypisani do wypełniania nowej „roli” – wspierania rodzin w sytuacji powikłanej ciąży, niepowodzenia położniczego, zdiagnozowania u dziecka ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Zadaniem asystenta rodziny polega na koordynacji wsparcia, w tym w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu

dziecka, uzyskaniu wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, jak również dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dodatkowym uprawnieniem rodziny jest udzielenie asystentowi pisemnego upoważnienia do załatwiania w ich imieniu spraw. A zatem asystent rodziny może wspomóc rodzinę w procesie organizowania kompleksowej pomocy adekwatnej do sytuacji i jej potrzeb. Ten rodzaj wsparcia jest realizowany w GOPS w Bojszowach od czasu wejścia w życie ustawy, tj. od 01.01.2017 r. W latach 2017 – 2019 skorzystało z niego 5 rodzin. Rozpiętość w tym zakresie świadczy o potrzebie rozpowszechnienia informacji na temat wsparcia koordynowanego. Sygnały o konieczności podjęcia takich działań płyną również ze strony samych beneficjentów. W ich ocenie kluczowe znaczenie ma czas. Doskonale sprawdza się zasada „im wcześniej tym lepiej”, co oznacza, że najbardziej optymalne byłoby uruchomienie pomocy na jak najwcześniejszym etapie np. po diagnozie, porodzie. Dotychczasowa praktyka współpracy asystenta z ww. rodzinami potwierdza zasadność i ogromną potrzebę realizowania pomocy w tych środowiskach. Z tych względów w Programie na lata 2021-2023 podjęte będą działania promujące usługę asystentury rodzinnej, ze szczególnym wskazaniem na potrzeby rodzin „Za życiem”.

4.4. Placówka wsparcia dziennego

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje możliwość objęcia rodzin pomocą w opiece i wychowaniu dziecka realizowaną w placówkach wsparcia dziennego. Zgodnie z założeniami ww. ustawy, placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w jednej z poniższych form lub formach połączonych:

- opiekuńczej (tj. kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych),
- specjalistycznej, realizującej zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; oraz indywidualne programy korekcyjne, psychokorekcyjne lub psychoprofilaktyczne, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.
- pracy podwórkowej, realizującej działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Zasadniczym celem programu zajęć w Placówce jest wszechstronny rozwój osobowości wychowanka, przygotowanie do życia w społeczeństwie, do stawania się pełnowartościowym człowiekiem, pełnym poczucia własnej wartości i godności ludzkiej, zdolnym do podejmowania dojrzałych decyzji, wolnym od nałogów. Ukształtowanie osobowości zgodnej z uznawanymi społecznie normami i wartościami można osiągnąć poprzez realizację celów głównych i szczegółowych.

Cele główne:

1. Poprawa społecznego i emocjonalnego funkcjonowania dzieci i młodzieży poprzez budowanie pozytywnych kontaktów i rozwijanie czynników chroniących przed pojawieniem się zachowań ryzykownych.
2. Profilaktyka uzależnień dzieci uczęszczającej do Placówki Wsparcia Dziennego.
3. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Na terenie Gminy Bojszowy działa Placówka Wsparcia Dziennego z filiami w miejscowościach: Bojszowy, Międzyrzecze, Świerczyniec. Placówka Wsparcia Dziennego jest placówką opiekuńczo – wychowawczą z elementami socjoterapii. Placówka Wsparcia Dziennego pełni na terenie gminy bardzo ważną funkcję prewencyjną i nierzadko chroni dzieci przed umieszczeniem w pieczy zastępczej. Zapewnia pomoc w organizacji czasu wolnego, pokonywaniu trudności szkolnych, radzeniu sobie z zaburzeniami zachowania. Placówka, obejmując opieką i wychowaniem dziecko, wspiera całą rodzinę.

Ta bardzo wartościowa inicjatywa skierowana jest głównie do dzieci i młodzieży z rodzin wymagających wsparcia. Szczególną opieką otoczone są dzieci podatne na destruktywne wpływy środowiska oraz dzieci sprawiające problemy wychowawcze. Swoją działalnością pomagają dzieciom (tym samym rodzicom) przede wszystkim w zapewnieniu opieki wychowawczej, pokonywaniu trudności szkolnych i rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień wychowanków, organizowaniu wolnego czasu oraz realizuje programy socjoterapeutyczne i psychoprofilaktyczne. Wychowanie w Placówce opiera się na zasadach etyki oraz na uniwersalnych wartościach i ma na celu przygotowanie wychowanków i ich rodziców do właściwego i pełnego udziału w życiu społecznym na miarę ich indywidualnych możliwości. Zadania wychowawcze realizowane są w oparciu o rodzinę, opiekunów prawnych wychowanków, szkołę oraz społeczność lokalną.

W roku 2019 w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego uczestniczyło łącznie 161 dzieci i młodzieży. Beneficjenci Placówki borykają się z następującymi problemami:

Problemy emocjonalne oraz dotyczące funkcjonowania w grupie:

- Brak poszanowania rzeczy i mienia swojego oraz cudzego
- Budowanie antagonizmów wobec wybranych rówieśników
- Duże wymagania wobec samego siebie
- Dziecko na uboczu grupy
- Chronicznie smutne nastroje / mimika
- Nadmierne rozdrażnienie, duża reaktywność, niewłaściwy ton głosu
- Nadmierny egocentryzm
- Naruszanie zasad i norm grupowych
- Narzucanie swojego zdania
- Niechęć do nawiązywania kontaktów z innymi
- Niski poziom tolerancji i szacunku wobec innych
- Niereagowanie na polecenie wychowawcy, niskie ich rozumienie
- Niestosowanie podstawowych form grzecznościowych
- Nieśmiałość i brak pewności siebie, niska samoocena
- Niska samodzielność, problemy w samoorganizacji pracy
- Obniżona umiejętność współpracy z innymi, kłótnie i konflikty
- Problemy z komunikacją werbalną
- Roszczeniowość dziecka, niezadowolenie
- Skarżenie na innych
- Słaba ekspresja emocjonalna
- Słaba odporność na stres
- Trudności w panowaniu nad emocjami, w tym duże wybuchy złości
- Wysoka skłonność do kłamstwa
- Wysoki poziom napięcia i lęku

Problemy szkolne, intelektualne i motywacyjne:

- Bardzo powolne tempo pracy
- Duże zmęczenie zajęciami szkolnymi i pozalekcyjnymi
- Lenistwo, niedokańczanie zadań
- Niechęć do uczestnictwa w zajęciach tematycznych i do poszerzania wiedzy
- Obniżona koncentracja uwagi
- Słabe rezultaty szkolne wobec bardzo dużego nakładu pracy
- Potrzeba wspierania w nauce szkolnej, trudności szkolne
- Wszystko na „nie”

Problemy rodzinne:

- Choroby psychiczne rodzica
- Konflikt rodzeństwa, skarżenie na siebie
- Mocno eskalowane konflikty między rodzicami, problemy w relacjach rodzinnych, zachwiane poczucie bezpieczeństwa
- Nadopiekuńczość mamy w stosunku do wieku dziecka
- Nierówne traktowanie dzieci w rodzinie
- Problemy z nadużywaniem alkoholu przez rodzica

4.5. Rodziny wspierające

Rodzinie, w której rozpoznano problemy opiekuńczo –wychowawcze, może zostać udzielona pomoc w postaci rodziny wspierającej. Ta kategoria „narzędzi” również została wprowadzona mocą ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W myśl jej zapisów, rodzina wspierająca może pochodzić z bezpośredniego otoczenia dziecka, preferowane jest otoczenie sąsiedzkie, i pomagać rodzinie w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Do tej pory w Gminie Bojszowy nie ustanowiono rodziny wspierającej. W Programie na lata 2021-2023 podejmowane będą działania nakierowane na rozpowszechnianie tej formy pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo – wychowawczej oraz jej organizacja w sytuacji, gdy rodzina wspierająca zostanie powołana.

5. Cele i zadania Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Bojszowy na lata 2021-2023

Cel główny:

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin z Gminy Bojszowy sprzyjającemu prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cel 1. szczegółowy

Promowanie wartości rodziny i jej integracyjnej funkcji oraz prowadzenie działań edukacyjnych na temat problemów współczesnej rodziny.

Zadania do realizacji:

1. Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń inicjowanych w środowiskach lokalnych.
2. Organizowanie akcji informacyjnych podejmujących zagadnienia współczesnej rodziny i jej problemów.
3. Rozpowszechnianie wiedzy na temat uprawnień przysługujących rodzinom.

Wskaźniki realizacji celu:

1. Liczba i rodzaj przedsięwzięć organizowanych w gminie, w tym przede wszystkim wydarzeń skierowanych do rodzin.
2. Liczba i rodzaj akcji informacyjnych podejmujących zagadnienia współczesnej rodziny i jej problemów.
3. Rodzaj działań upowszechniających wiedzę na temat uprawnień, działań, przedsięwzięć etc. przysługujących rodzinom.

Zakładane rezultaty:

W wyniku realizacji zadań zwiększy się świadomość mieszkańców Gminy Bojszowy na temat uprawnień i form pomocy adresowanych do rodzin.

Zakłada się, że środowiskowe oddziaływanie na rodzinę, promowanie prawidłowych wzorców rodziny, organizowanie atrakcyjnych dla rodzin form spędzania wolnego czasu, zacieśni więzi rodzinne, w tym również międzypokoleniowe. Działania otwarte, plenerowe, mogą oddziaływać na szerszą grupę odbiorców, tym samym pożądane treści zostaną rozpowszechnione. Organizacja lokalnych przedsięwzięć przyczyni się do umocnienia poczucia tożsamości w środowisku lokalnym i rozwoju lokalnej sieci oparcia społecznego.

Cel 2. szczegółowy

Rozwijanie systemu wsparcia rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo –wychowawczych i rodzin w sytuacji kryzysowej.

Zadania do realizacji:

1. Rozwijanie systemu asystentury rodzinnej, w tym usług asystenta rodziny realizowanego zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”.
2. Organizowanie w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo –wychowawcze pomocy świadczonej przez rodziny wspierające.
3. Rozwijanie obszaru pracy socjalnej realizowanej przez pracowników socjalnych w środowiskach, w których występują trudności opiekuńczo -wychowawcze, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk niekorzystających z pomocy asystenta rodziny.
4. Prowadzenie warsztatów i innych form pracy grupowej zwiększających kompetencje wychowawcze rodziców i opiekunów.
5. Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, zwłaszcza psychologicznego, pedagogicznego i prawnego.
6. Zapewnienie uprawnionym rodzinom dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.
7. Rozpowszechnianie oferty placówki wsparcia dziennego.

8. Organizacja wsparcia wolontaryjnego realizowanego na rzecz dzieci i młodzieży.
 9. Pomoc w przewyciężaniu marginalizacji społecznej rodzin i innych obszarów wykluczenia poprzez włączanie członków rodzin w projekty i programy, ze szczególnym uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.
 10. Podejmowanie i promowanie innych działań wspierających rodziny z terenu Gminy Bojszowy.
-

Wskaźniki realizacji celu:

- Liczba rodzin objętych usługą asystenta rodziny.
 - Liczba rodzin, w których zakończono realizację usługi asystenta rodziny, ze szczególnym wskazaniem na zrealizowanie stawianych w planie pracy celów.
 - Liczba postanowień sądu w sprawie zmiany zarządzeń odnośnie dzieci poprzez ich powrót do rodziny objętej pomocą asystenta.
 - Liczba postanowień sądu w sprawie uchylenia nadzoru kuratora w rodzinach objętych pomocą asystenta.
 - Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia realizowanego przez tzw. rodzinę wspierającą.
 - Liczba rodzin wspierających.
 - Liczba rodzin objętych pracą socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych.
 - Liczba warsztatów i innych form pracy grupowej zwiększających kompetencje opiekunów – wychowawców.
 - Liczba osób uczestniczących w warsztatach i innych formach pracy grupowej podnoszących kompetencje opiekunów –wychowawców.
 - Liczba osób/ rodzin, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego.
 - Liczba rodzin objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi.
 - Liczba placówek wsparcia dziennego oraz liczba dzieci i młodzieży uczęszczająca na zajęcia w ww. placówkach.
 - Liczba dzieci w rodzinach, którym zapewniono pomoc wolontaryjną.
 - Liczba osób uczestniczących w projektach i programach, zwłaszcza współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, oferujących dodatkowe formy pomocy rodzinom.
-

Zakładane rezultaty:

W wyniku realizacji zadań rodziny objęte Programem zostaną otoczone kompleksowym wsparciem, ze szczególnym wskazaniem na realizację usługi asystenta rodziny. Rozpoznanie obszarów dysfunkcyjnych oraz zasobów rodziny będzie skutkowało wytyczaniem indywidualnego planu pracy i jego realizacją. Efektem wielowymiarowych działań, przy aktywnym zaangażowaniu członków rodziny, będzie wzmocnienie kompetencji rodzicielskich, większa świadomość rodzicielska przekładająca się m.in. na umiejętność radzenia sobie w sytuacjach stwarzających trudności wychowawcze, budowania swojego autorytetu, asertywne stawianie granic. Odbudowane zostanie poczucie sprawczości rodziny, umiejętność prowadzenia domu, zarządzania środkami finansowymi, podejmowania czynności urzędowych itp. Rezultatem działań będzie utrzymanie środowiska rodzinnego. W przypadku dzieci pozostających czasowo w pieczy zastępczej, oferowane wsparcie rodzinom ma umożliwić im powrót do rodziny macierzystej. Dodatkowo zwiększy się wiedza i świadomość rodzin na temat wsparcia koordynowanego realizowanego w rodzinach wskazanych w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Cel 3. Wzmacnianie ekonomicznej funkcji rodziny.

Zadania do realizacji:

1. Zapewnienie pomocy finansowej dla rodzin zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
2. Realizowanie pomocy w formie wypłaty jednorazowego świadczenia „Za życiem” zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Uzupełniająco:

1. Realizowanie pomocy w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
2. Realizowanie pomocy w formie zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych.
3. Realizacja świadczeń wychowawczych zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
4. Realizacja stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych z zgodnie z ustawą o systemie oświaty.

5. Realizacja świadczenia Dobry Start zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
6. Realizowanie pomocy w formie dodatków mieszkaniowych zgodnie z ustawą o dodatkach mieszkaniowych.
7. Realizowanie programów żywnościowych na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa..

Wskaźniki realizacji celu:

- Liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za życiem”.
- Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego.
- Liczba rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.
- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych
- Liczba rodzin korzystających ze stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych.
- Liczba rodzin korzystających z świadczenia Dobry Start.
- Liczba dzieci i rodzin objętych programami żywnościowymi.
- Liczba rodzin objętych pomocą społeczną.

Zakładane rezultaty

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie przewiduje udzielania świadczeń pieniężnych. Z tego względu korzystanie z pomocy będzie zależne od spełnienia kryteriów wskazanych w innych przepisach prawa m.in. ustawie o pomocy społecznej, ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawie o świadczeniach rodzinnych, dodatkach mieszkaniowych i innych. Niewydolność ekonomiczna rodzin bezspornie pogarsza funkcjonowanie rodzin w innych wymiarach życia. Zdanych GUS wynika, że w roku 2018 znacząco zwiększyło się ubóstwo wśród gospodarstw domowych utrzymujących się ze świadczeń społecznych (innych niż emerytury i renty). Zasięg ubóstwa dzieci i młodzieży poniżej 18 roku życia zwiększył się do 6%. Mimo wielu działań, wciąż aktualnym problemem jest niedożywienie wśród dzieci młodzieży szkolnej, stąd na szczeblu rządowym i samorządowym podejmowane są kolejne programy żywnościowe. Przetworzone dane będą uzupełniały obraz dostępnego systemu wsparcia. Zakłada się, że w wyniku realizacji ww. zadań poprawi się sytuacja ekonomiczna rodzin, tym samym zmniejszy się zagrożenie wykluczeniem społecznym z uwagi na niedostatki w sferze finansowej.

Cel 4. Wzmacnianie kompetencji zawodowych i podnoszenie jakości usług świadczonych na rzecz rodzin.

Zadania do realizacji:

1. Zapewnienie dostępu do superwizji specjalistycznych i różnorodnych form doskonalenia zawodowego.
2. Doskonalenie współpracy interdyscyplinarnej realizowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach.

Wskaźniki realizacji celu:

- Liczba i rodzaj szkoleń adresowanych do pracowników zajmujących się pomocą rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem form doskonalenia zawodowego asystentów rodziny.
- Liczba osób objętych szkoleniami i innymi formami doskonalenia zawodowego.
- Liczba godzin superwizji specjalistycznych (grupowych i indywidualnych) oraz liczba uczestników superwizji.
- Liczba spotkań z udziałem przedstawicieli różnych instytucji działającymi na rzecz rodzin.

Zakładane rezultaty

Implikacje wynikające ze złożoności problemów w środowiskach objętych pomocą społeczną, szczególnie w rodzinach korzystających z usługi asystenta rodziny, determinują konieczność stałego i systematycznego podnoszenia poziomu kwalifikacji zawodowych przez osoby zobowiązane do niesienia pomocy. Poprzez zapewnienie zróżnicowanych możliwości wzmacniania potencjału merytorycznego pracowników możliwa będzie profesjonalizacja, indywidualizacja i niejako specyfikacja pracy. Zapoznanie pracowników ze zróżnicowanymi metodami pracy może przyczynić się do wzrostu ich efektywności. Może stanowić również dodatkowe narzędzie ewaluacji działań podejmowanych w rodzinach ze złożonymi, wielopłaszczyznowymi problemami. Współpraca interdyscyplinarna ma wzmocnić realizowanie spójnej strategii pomocy rodzinom.

8. Monitoring

Monitoring realizacji Gminnego programu wspierania rodziny w Gminie Bojszowy będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji uzyskiwanych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bojszowach, jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucję wiodącą przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Obszarami podlegającymi monitorowaniu będą wyznaczone do realizacji zadania. Rezultatem monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach w pierwszym kwartale następującego po sobie roku.

9. Realizatorzy

Gminny program wspierania rodziny w Gminie Bojszowy będzie realizowany w latach 2021 –2023 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojszowach we współpracy z lokalnym samorządem, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze wspierania rodziny. Jest dokumentem otwartym, to oznacza, że może zostać poszerzony o zadania i inicjatywy, które nie były wcześniej przewidziane, lecz realizowane na terenie gminy w obszarze wspierania rodziny.

10. Źródła finansowania

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bojszowy odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Bojszowy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł – dotacji oraz grantów projektowych w ramach funduszy europejskich, środków pochodzących z sektora NGO i innych. Zgodnie z zapisami ustawy jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 50 % wydatków przeznaczonych na realizację zadania.